

شیوه نامه برنامه ملی کانون مدرسه

کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

سال تحصیلی ۱۴۰۵-۱۴۰۴

معاونت فرهنگی

دانش‌آموزان نونهالی که در اختیار دستگاه فرهنگی کشور قرار دارند، عزیزترین و سرشارترین سرمایه و ذخیره آینده‌ی این ملتند.

«مقام معظم رهبری»

با توجه به منویات مقام معظم رهبری و لزوم نقش آفرینی کانون در ارتقاء سطح برنامه‌های پرورشی مدارس و توانمندسازی دانش‌آموزان مبتنی بر ظرفیت‌های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان حول ۵ محور «ایمان، امید، هویت، نشاط و خردورزی»، سند تحول بنیادین، سند برنامه درسی ملی و سیاست‌های مدیرعامل محترم (مخاطب محوری و نوجوان محوری) همانند سال‌های گذشته برنامه کانون مدرسه در سال تحصیلی پیش‌رو برگزار خواهد شد.

بر همین اساس، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، برنامه‌ی ملی «کانون مدرسه» را با تاکید بر حضور نوجوان‌ها، توانمندسازی کانون یاران فعال و جذب کانون یاران جدید با هدف پیوند مؤثر میان مدرسه، خانواده و کانون اجرا خواهد کرد.

این شیوه‌نامه، راهنمای عملی مربیان مراکز فرهنگی هنری است تا بتوانند با بهره‌مندی از ظرفیت، امکانات و نیروی انسانی موجود، برنامه‌ها را به صورت هدفمند و اثربخش اجرا نمایند.

اهداف:

- گسترش روحیه امید، هویت، خلاقیت و همکاری در گروه مخاطب (گروه هدف)
- ایجاد پیوند مستمر میان مدرسه و مراکز فرهنگی هنری کانون در راستای ارتقاء سطح برنامه‌های پرورشی مدارس
- تقویت سواد خواندن، درک مطلب و علاقه به مطالعه
- افزایش دایره مخاطبین و پوشش حداکثری دانش‌آموزان در برنامه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی هنری ادبی کانون
- فعال‌سازی و هویت‌دهی اعضای منتخب کانون در مدارس و توسعه کمی و کیفی برنامه‌ها و فعالیت‌های کانون یاران

زمان و مکان:

- آبان ۱۴۰۴ تا اردیبهشت ۱۴۰۵
- مدارس و مراکز فرهنگی هنری کانون در سراسر کشور

بخش‌های اجرایی:

- ۱- بخش اول: حضورمدارس در مرکز و حضور مربی در مدرسه
- ۲- بخش دوم: کانون‌یاران

مخاطب:

۱- در بخش یک، دانش آموزان دختر و پسر پایه اول، دوم (مخاطبین جشنواره ملی نخوان‌ها) و چهارم ابتدایی در الویت هستند (حضور پایه‌های سوم، پنجم و ششم در این طرح به اختیار مراکز است و بستگی به ظرفیت و امکانات مرکز دارد).

۲- در بخش دو، دانش‌آموزان دختر و پسر پایه ششم و دور اول متوسطه جامعه هدف هستند.

توجه: تاکید بر حضور پایه اول و دوم (نخوان‌ها) و چهارم با محوریت تقویت مهارت سواد خواندن و درک مطلب است. پایه چهارم به دلیل برگزاری آزمون ملی تیمز TIMSS و پرلز PIRLS در اولویت هستند

شیوه اجرا:

در سال جاری به منظور پوشش حداکثری دانش آموزان در برنامه کانون مدرسه بخش‌های متعدد و متنوعی در نظر گرفته شده است که در ادامه توضیحات مربوط به هریک ارائه خواهد شد.

۱- **بخش یک** برای دانش‌آموزان پایه اول و دوم ابتدایی (نخوان‌ها) و دانش‌آموزان پایه چهارم ابتدایی در دو مدل اجرا خواهد شد:

الف: حضور مدارس در مرکز (ویژه همه مراکز): در این روش همانند دوره‌های پیشین دانش‌آموزان به همراه معلم مربوطه و با هماهنگی مدرسه در قالب اردو در مراکز فرهنگی حاضر می‌شوند. مسئولین هر مرکز ۸ روز در ماه (هفته‌ای دو روز) ۸ کلاس از پایه‌های اول، دوم و چهارم را با هماهنگی مربی و مدرسه انتخاب می‌کند. ۸ کلاس انتخاب شده ثابت هستند و هر ماه یکبار به مرکز کانون مراجعه می‌کنند. با توجه به اینکه طبق شیوه‌نامه نخوان‌های ارسال شده به استان‌ها به شماره ۱۹۲۷۷ مورخ ۱۴۰۴/۷/۲۰، ۴ تا ۶ کلاس از پایه اول و دوم انتخاب شده‌اند، بنابراین انتخاب ۲ تا ۴ کلاس از پایه چهارم در بخش کانون مدرسه کفایت می‌کند.

ب: حضور مربی در مدرسه (ویژه مراکزی که حداقل دارای ۲ نیروی تمام وقت هستند): این مدل در مراکزی که در یک شیفت، همزمان دارای حداقل ۲ نیروی تمام وقت هستند و امکان ترک مرکز بدون تعطیلی

وجود دارد، اجرا می‌شود برنامه‌ریزی مسئولین به نحوی باشد که در حد مقتضی، مربیان هم بتوانند در مدارس حاضر شده و به اجرای برنامه بپردازند.

نکات اجرایی شیوه یک:

۱. مدت زمان حضور دانش‌آموزان مدارس در مرکز یا حضور مربی در مدرسه بسته به برنامه‌ریزی فرایند محور مرکز و هماهنگی با مدیر مدرسه حداکثر ۲ ساعت است.
۲. ضرورت دارد؛ تمامی دانش‌آموزان شرکت‌کننده در این طرح، عضو کانون شوند. (عضویت یا تمدید در بخش نخوان‌ها مطابق شیوه‌نامه و در پایه چهارم رایگان است)
۳. جشن آغاز طرح با نخوان‌ها و پایان طرح در برنامه‌ریزی مرکز در نظر گرفته شود.
۴. دانش‌آموزان تحت پوشش این برنامه ترجیحاً از مدارس دولتی انتخاب شوند.
۵. جلب مشارکت معلمانی که همراه دانش‌آموزان هستند، به‌منظور آشنایی ایشان با شیوه‌های خلاق آموزش غیرمستقیم کانون، توصیه می‌شود.
۶. خروج دانش‌آموزان از مدارس و حضورشان در مراکز از دستورالعمل اردوهای وزارت آموزش و پرورش تبعیت کرده و مسئولیت دانش‌آموزان از زمان خروج از مدرسه تا زمان بازگشت، تابع دستورالعمل فوق است.
۷. در زمان حضور دانش‌آموزان، استفاده از شیوه‌های نو و خلاق در فعالیت‌ها به خصوص فعالیت‌های کتاب‌محور در ایجاد نشاط و برقراری ارتباط موثر با آنان، معرفی مرکز، خدمات کانون و اجرای ترکیبی از برنامه‌ها مورد تاکید است.
۸. ترکیب کلاسهای منتخب اعم از جنسیت، ترکیب پایه‌ها بر عهده مسئول مرکز و بر اساس ظرفیت‌ها، امکانات و ... است.
۹. هزینه‌های ایاب و ذهاب حضور دانش‌آموزان در مراکز کانون به‌عهده مدیران مدارس خواهد بود.
۱۰. کلیه فعالیت‌ها و برنامه‌های اجرایی ویژه اعضای کانون مدرسه رایگان خواهد بود.
۱۱. حد انتظار تعیین شده ستاد برای هر استان در برنامه نخوان‌ها طبق جدول برش استانی پیوست شده می‌باشد که ضرورت دارد مد نظر قرار گیرد.

فعالیت‌های پیشنهادی :

- فعالیتهایی که در تقویت حواس و مهارت‌های دیداری، شنیداری، گفتاری و خوانداری دانش‌آموزان تاثیر مثبت دارند (فعالیتهای کتاب‌محور کانون مانند روخوانی کتاب، معرفی کتاب، قصه‌گویی و...)
- فعالیت نمایش خلاق، کاردستی، شناخت شخصیت، وقایع و مشاغل
- نمایش فیلم و انیمیشن و ...
- رعایت سیر مطالعاتی و تدوین برنامه فرآیند محور برای محتوایی که ارائه می‌شود بسیار حائز اهمیت است.

بخش دو) کانون یاران):

کانون یار بهترین مدل کنشگری در سطح اعضای نوجوان است که به عنوان یکی از بخش های برنامه کانون مدرسه عنوان شده است.

تعریف کانون یار:

کانون یار عضو نوجوان و منتخب و فعال مرکز فرهنگی است و دارای مهارت های لازم و یا مستعد مهارت آموزی است که ذیل نظر مربی مرکز به عنوان کانون یار در مدرسه، فعالیت می کند. این عضو توسط مسئول مرکز و با توافق و کسب تایید از مدیر مدرسه انتخاب می شود. در هر مرکز، برای هر مقطع تحصیلی (ششم ابتدایی، دوره اول متوسطه) حداقل ۱ کانون یار دختر و ۱ کانون یار پسر انتخاب می شود.

ویژگی های کانون یاران:

- ۱- حداقل یکسال عضویت در کانون
- ۲- دارا بودن مهارت ارتباط موثر و علاقمندی به کنشگری اجتماعی و کارگروهی
- ۳- دارا بودن حسن اخلاق و رعایت شئون اخلاقی
- ۴- اخذ رضایت تحصیلی از مدرسه برای کانون یار
- ۵- شناخت فعالیت های کانون و فعال بودن عضو در فعالیت های کانون
- ۶- رضایت خانواده

با توجه به اینکه دوسال تحصیلی اخیر کانون یاران در مراکز کانون پرورش فکری نقش آفرینی داشته اند، امسال با دو مدل کانون یار روبه رو هستیم:

الف: کانون یاران فعال: نوجوانانی که با توجه به ظرفیت و شناخت مربی در دوسال اخیر اجرای این طرح به صورت فعالانه به کنشگری و نقش آفرینی پرداخته اند و در صورت تمدید عضویت هم چنان در کنار مربی کانون ایفای نقش می کنند.

ب: کانون یاران جدید: اعضای نوجوانی که در سال تحصیلی جدید به جمع کانون یاران می پیوندند و ضرورت دارد مربی کانون جهت توانمندسازی، هویت بخشی و نقش دهی این گروه برنامه ریزی مشخص و هدفمند داشته باشد.

نکته: به منظور ارسال اسامی کانون یاران استان به این نکته توجه شود که ضرورت دارد فهرست جدید و به روز شده از ایشان شامل کانون یاران قدیمی قعال و کانون یاران جدید ارسال شود. (اکسل مربوطه به پیوست ارائه شده است)

نکات اجرایی بخش دو (کانون یاران):

- ۱- شناسایی مدارس هدف متناظر با اعضا انتخابی بر اساس محدوده جغرافیایی مراکز (در شهرستان‌هایی که تنها یک مرکز وجود دارد کلیه مدارس شهر می‌توانند در طرح کانون یاران مشارکت داشته باشند).
- ۲- برنامه‌ریزی و هماهنگی به‌منظور توانمندسازی کانون یاران
- ۳- صدور ابلاغ و کارت برای اعضای کانون یار جدید
- ۴- هماهنگی با مدیران مدارس به منظور فعالیت کانون یاران در مدارس
- ۵- هدایت و نظارت مستمر بر فرآیندهای اجرایی برنامه‌ها و عملکرد کانون یاران
- ۶- بهره‌مندی از ظرفیت والدین در اجرایی‌سازی فرآیندها و برنامه‌ها
- ۷- ثبت گزارش استان ویژه برنامه‌های استانی با محوریت کانون یاران در سامانه آیما

فعالیت‌های پیشنهادی در دو سطح ارائه می‌شود

الف: سطح کانون یاران : نمونه فعالیت‌هایی که کانون یار می‌تواند انجام دهد:

- ۱- گرامی‌داشت هفته نوجوان و مناسبت‌های مختلف با اجرای برنامه‌های هدفمند، متنوع، آموزنده با نقش آفرینی اعضای کانون یار در مدارس و مراکز
- ۲- کتابخوانی، قصه‌گویی، معرفی کتاب و... در مدرسه و مرکز
- ۳- فعالیت‌هایی که کانون یار با هدایت و نظارت مستقیم مربی در مدرسه انجام می‌دهد مثل: فعالیت‌های هنری از جمله سرود، نمایش. معرفی کارگاه‌های مختلف به دانش‌آموزان و هدایت آن‌ها جهت شرکت در کارگاه‌های مرکز
- ۴- فعالیت در کتابخانه مدارس: کتابخانه‌های مدارس می‌توانند محلی باشند برای برگزاری تجمع‌ها، گردها و دوره‌های دانش‌آموزان، با عناوین جذابی مثل «کافه کتاب» برای انجام فعالیت‌های مختلف از جمله کتابخوانی، شعر خوانی و ...
- ۵- اطلاع‌رسانی رویدادها، جشنواره‌ها و... در مدرسه: (این کار می‌تواند از طریق اختصاص دادن یک پانل به کانون یار مدرسه جهت اطلاع‌رسانی انجام شود).
- ۶- انتخاب و اختصاص یک روز ویژه در صبحگاه مدرسه به کانون یار برای انجام فعالیت‌های مختلفی از جمله معرفی کتاب، اطلاع‌رسانی جشنواره‌ها و فراخوان‌ها و تحت یک عنوان ویژه مثل سه‌شنبه‌های کانونی .

۷- اختصاص زنگ ویژه با عنوان «زنگ مطالعه» که با هدایت کانون یارمدرسه در جهت اجرای فعالیت‌های کتاب‌محور صورت می‌پذیرد.

۸- ایجاد پل ارتباطی مکاتبه‌ای در مدرسه توسط کانون یار بین دانش‌آموزان مستعد در زمینه‌های ادبی با مربیان ادبی کانون.

۹- فضاسازی کلاس‌ها و مدرسه در مناسبت‌های مختلف توسط دانش‌آموزان با رهبری و هدایت کانون یار.

ب: کارشناسان، مربیان مسئول و مربیان:

۱- ویژه برنامه‌هایی با هدف فراهم کردن زمینه‌های ارتقای سطح دانش و آگاهی در کارشناسان، مربیان، معلمان و والدین از اهداف این سطح از برنامه است.

۲- برگزاری گردهمایی روز نوجوان در ۸ آبان

۳- برگزاری برنامه‌های امداد فرهنگی با کمک کانون یاران

۴- تشکیل مجمع مشورتی نظام مسائل مرکز به منظور احصا مشکلات و مسائل اعضا

۵- حضور نماینده کانون یار مرکز در شورای فرهنگی مرکز بنا به ضرورت

۶- صدور و اهدای احکام کانون یاران هم‌زمان با روز نوجوان (۸ لغایت ۱۳ آبان)

۷- برنامه‌ریزی به منظور برگزاری نشست‌های آموزشی و مهارتی برای کانون یاران بصورت استانی (ماهانه)

۸- اعمال تخفیف در بخش کارگاه‌ها ویژه کانون یاران در ترم‌های آتی با نظر شورای فرهنگی استان

۹- تقدیر سازمانی از نوجوانان برگزیده برنامه‌ها و جشنواره‌های استانی و بین‌المللی.

اختصاص یک روز با عنوان «کانون یار مرکز ما»: در این روز مربیان با نظارت خود با هدف ایجاد خودباوری و مسئولیت‌پذیری در نوجوانان، مسئولیت اداره مرکز را به نوجوانان می‌سپارند.

۱۰- برنامه‌ریزی به منظور اردوهای علمی کانون یاران با همراهی یکی از والدین